

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

SOCIALDEMOKRATERNAS IDEOLOGISKA KRIMINALPOLITIK

En kvalitativ studie rörande
Socialdemokraternas kriminalpolitik på
en retorisk och praktisk nivå

Sofia Gunnarson

Examensarbete:	15 hp
Kurs:	Examensarbete i statsvetenskap
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT 2020
Handledare:	Frida Boräng
Antal ord:	11 345

Abstract.

Denna uppsats handlar om att undersöka Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande på en retorisk och en praktisk nivå. För att genomföra detta har Socialdemokraternas kriminalpolitik och speciellt bekämpningen av organiserad brottslighet i Sverige analyserats. Den svenska organiserade brottsligheten medför konsekvenser på olika nivåer, där enskilda individer blir skrämde till tystnad, företagare blir ekonomiskt utpressade och välfärdsapparaten står för stora strukturella utmaningar. I den svenska kontexten har vi en regering som har kriminalpolitiska mål. Frågan är hur dessa kriminalpolitiska mål följs upp, om kriminalpolitiken står i relation till Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande. För att studera Socialdemokraternas kriminalpolitik har olika offentliga dokument valts ut, däribland regeringsförklaringar och propositioner som är skrivna under två olika mandatperioder för att kunna jämföra kriminalpolitiken vid två olika tillfällen. Material från Socialdemokraternas mandatperioder 2002-2006 och 2014-2018 kommer tillämpas, samt utvalda offentliga handlingar från dessa mandatperioder. Med hjälp av ett utformat analysverktyg har ett analyschema med fyra frågor arbetats fram som ska bidra till att besvara frågeställningen. Studien visar på att det Socialdemokraternas kriminalpolitik till viss mån förhåller sig till det ideologiska ställningstagandet, men att det har skett en förskjutning av ideologin. Vidare studier behöver göras på området för att förklara vilka faktorer som medför denna förskjutning.

Nyckelord – *retorik, praktik, socialdemokrati, ideologi, kriminalpolitik.*

1. Inledning.....	4
2. Teori och tidigare forskning.....	5
2.1. Den straffande vändningen.....	5
2.2. Socialdemokraternas ideologi.....	6
2.3. Ideologi och kriminalpolitik.....	7
2.4. Socialdemokraternas kriminalpolitiska inställning.....	9
2.5. Retorik och praktik.....	10
2.6. Socialdemokraternas kriminalpolitik 1965-1980.....	11
2.7. Socialdemokraternas kriminalpolitik 1980-nutid.....	12
3. Syfte och frågeställning.....	15
3.1. Förväntat resultat.....	15
4. Material.....	16
4.1 Propositioner som har förändrat kriminalpolitiken	17
5. Val av metod och forskningsdesign.....	18
6. Analys av empiriskt material i två delar.....	19
6.1 Analysschema.....	19
7. Resultat	20
7.1 Vem är i fokus? Gärningsman eller brottsoffer?.....	20
7.1.1. Mandatperiod 1, 2002-2005	20
7.1.2. Mandatperiod 2, 2014-2017	21
7.2 Talar man om hårdare straff?	23
7.2.1. Mandatperiod 1, 2002-2005	23
7.2.2. Mandatperiod 2, 2014-2017.....	24
7.3 Kan vi se indikationer på Socialdemokraternas uttalade ideologi rörande stärkt välfärd bidrar till reducerad brottslighet?.....	25
7.3.1 Mandatperiod 1, 2002-2005	25
7.3.2. Mandatperiod 2, 2014-2017	26
7.4 Hur nära är retorik och praktik ideologin?	27
7.4.1. Retorik och praktik 2002-2005	27
7.4.2 Retorik och praktik 2014-2017	28
8. Diskussion.....	39
9. Slutsats.....	32
10. Referenslista	34

1.1 Inledning.

Den organiserade brottsligheten i Sverige är en brottslighet som påverkar hela samhället, där brottsligheten går ut på att nätverk med en hierarki utgör en illegal marknad där olika illegala tjänster förmedlas (Rostami, Mondani, Liljeros, Edling, 2018:318-319; Brottsförebyggande rådet, 2020; Brottsförebyggande rådet 2019:8-10; Brottsförebyggande rådet, 2016:22-23). En konsekvens som den illegala marknaden medför är att konflikter som uppstår på denna marknaden är något som dessa nätverk hanterar utan rättsväsendets inblandning, det medför att skjutningar, sprängdåd och hot om våld är något som har blivit allt vanligare. När man studerar nyhetsrapporteringar kan man se att det rapporteras om att Socialdemokraternas politik rörande organiserad brottslighet kritiseras och ifrågasätts. Det väcker således en debatt om regeringens handfallna situation rörande den organiserade brottsligheten i Sverige, att Socialdemokraterna har misslyckats med sitt uppdrag att stävja den organiserade brottsligheten.

”Socialdemokraterna vill helst prata välfärd och att man nu genomför stora satsningar där. I stället tvingas man hela tiden svara på frågor om varför man inte lyckas stoppa den organiserade brottsligheten.” (Sveriges television, 2020).

I samband med att den organiserade brottsligheten har ökat i Sverige har man haft flera regeringsskiften under 2000-talet, varav socialdemokraterna har haft flera mandatperioder och således varit med och stiftat kriminalpolitiken. Socialdemokraterna har ett uttalad kriminalpolitisk ställningstagande som syftar till deras ideologi, där välfärd och reformer är centrala för deras kriminalpolitik. I samband med detta tenderar Socialdemokraternas kriminalpolitik att utmanas av andra partiers politik som utlovar hårdare straff, något som den Socialdemokratiska politiken traditionellt sett har tagit avstånd ifrån (Tham, 2017:160-161). Ser man snarare till den skiftande samhällssituationen, där våld är något som rapporteras om har Socialdemokraterna utmanats i sin ideologi. Där olika aspekter som kommer diskuteras i kapitlet nedan nämnas. Det är därför av intresse att studera Socialdemokraternas uttalanden rörande organiserad brottslighet. Det är också av intresse att mer specifikt undersöka de åtgärder som Socialdemokraterna vill implementera samt hur dessa kriminalpolitiska uttalanden hänger ihop med deras ideologi

2. Tidigare forskning och teori.

2.1 Den straffande vändningen.

En kriminalpolitisk term som har fått mycket utrymme i den kriminalpolitiska forskningen och utvecklingen av kriminalpolitiken är den straffande vändningen. Detta fenomen har fått stor genomslagskraft både internationellt men också i Sverige. Den straffande vändningen är ett fenomen som sköljde över Sverige och resten av världen på mitten av 1990-talet. Innan 1990-talet hade kriminalpolitiken utformats efter gärningsmannen där man ville komma underfund med varför en person begick en brottslig handling. Politikerna gick på en linje med att återanpassa och rehabilitera brottslingar till samhället, varav brottsoffret var sekundärt. När den straffande vändningen influerade kriminalpolitiken blev brottsoffret centraliserad och det handlade istället om att få upprättelse för brottet som brottsoffret har blivit utsatt för. Det innebar att politikerna som tidigare hade främjat rehabilitering och återanpassning i samhället gick på en ny linje kriminalpolitiskt där man istället främjade hårdare straff och hårdare konsekvenser för brottslighet (Tham, 2017:140–142). Den straffande vändningen är en konsekvens av att vilja införa hårdare straff som kan ge en vedergällning mot brottsoffret. Man beskriver ofta att den straffande vändningen är en konsekvens av att politiker och andra makthavande lyssnar mer till offret, och det är att få upprättelse för brottet som de har blivit utsatta för. För att ge upprättelse för brottet går man ifrån idén om rehabilitering till att istället ge hårdare straff för brott.

Studier visar på att den straffande vändningen används för att locka till sig fler röster vid val, detta eftersom att föra en hård retorik om att straffa brottslingar tenderar att locka till sig fler röster (Demker & Duus-Otterström, 2009:276). I en svensk kontext där man studerar den straffande vändningen i relation till kriminalpolicy handlar det om att kriminalpolitiken är centraliserad runt brottsoffret snarare än gärningsmannen (Demker & Duus-Otterström, 2009:277). Detta menar de medför en skiftning i politiken där retoriken och den straffande vändningen tar en stor roll. Man menar på grund av detta skifte inom kriminalpolitiken har en hårdare retorik etablerats. Politiker och den medborgerliga opinionen vill ha hårdare straff för att ”åtgärda” eller kompensera för vad brottsoffret har blivit utsatt för (Demker & Duus-Otterström, 2009:277).

I den svenska kontexten beskrivs det att den svenska kriminalpolitiken har utsatts för detta ställningstagandet, där politiken har blivit hårdare och då identifieras den straffande

vändningen som ett exempel. Den straffande vändningen beskrivs ha effekter som har bidragit till att färre har tillit till att rehabilitering är ett giltigt straff för fångar, snarare är hårdare straff något som fler har större tillit till (Hermansson, 2018:24).

Den straffande vändningen medförde en annan samhällssyn där man i kriminalpolitiken lyssnade mer till vad befolkningen vill, vilket innebar att politikerna var tvungna att implementera hårdare straff för att vinna legitimitet. Det medförde också en större alarmism från politikerna vilket bidrog till att människor kände ett större obehag för att utsättas till brott vilket i sin tur ledde till att man legitimerade hårdare straff eftersom det gjorde att befolkningen känner sig mer trygga (Tham, 2017:79–81).

2.2. Socialdemokratisk ideologi.

I Sverige har Socialdemokraterna regerat under flest mandatperioder, och således influerat politiken som förs i Sverige. Socialdemokraternas partipolitik förknippas ofta med att vara ett arbetarparti som syftar till att arbetar bidrar med skatt som senare omvandlas till olika välfärdsmedel som alla i befolkningen får ta del av. Detta kan ses som en human politik, där staten ska ta hand om medborgarna och tillgodose alla med likvärdiga välfärdsmedel. Den Socialdemokratiska traditionen har funnits länge, men vad som är huvudområdet för den Socialdemokratiska ideologin är välfärdsstat, offentlig sektor, skatter, jämlikhet och sysselsättning (Hinnfors, 2015:141; Vincent, 2011:333).

Den Socialdemokratiska ideologin har varit en stabil och tillförlitlig ideologi och Socialdemokraterna i Sverige har varit framgångsrika med att bidra till reformer för att öka jämlikheten. Dock visar studier på att det har skett en förskjutning sedan slutet av 1990-talet och början på 2000-talet då stora ekonomiska kriser har drabbat stater. De Socialdemokratiska partierna och i synnerhet ideologin haft svårt att motivera medborgare att staten ska bidra med ett ekonomiskt säkerhetsnät då staten i sig har haft svårt att tillgodose olika områden med resurser. Tidigare har den Socialdemokratiska ideologin i Sverige kunnat utvecklas i takt med samhället, då man kan motivera denna ideologi om man samtidigt har tillgodosett marknaden med lösningar som har varit effektiva. Men när dessa ekonomiska kriser har plånat ut ekonomin har den socialdemokratiska ideologin haft svårt att motivera reformer då man har haft svårt att implementera de välfärdsreformer som man gjorde under tidigare (Hinnfors, 2015:140).

Inom den Socialdemokratiska ideologin finns det många olika kärnvärden att ta fasta på, däribland jämlikhet, en generell välfärdsstat, arbetskraft, och statens utveckling. Jag har i denna uppsats valt att ta fasta på välfärdsmedel samt jämlikhet, då utbyggnad av välfärd samt jämlikhet är en grundläggande princip i Socialdemokraternas ideologi. (Socialdemokraterna, 2021). Jämlikhet och välfärdsmedel kommer senare i uppsatsen benämnas som Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande.

Då jag är intresserad av att se hur kriminalpolitiken står i proportion till ideologin väljer jag att ta fasta på välfärdsmedel och jämlikhet i den Socialdemokratiska ideologin, då det är en indikator på hur den Socialdemokratiska ideologin utspelar sig. När man studerar Socialdemokratisk kriminalpolitik kan man se en förskjutning av det ideologiska ställningstagandet vilket kommer att diskuteras mer i följande kapitel. Då tidigare studier har identifierat denna förskjutning av den Socialdemokratiska ideologin, skulle en indikation på att det faktiskt är en förskjutning av ideologin då man snarare syftar till andra medel som exempelvis hårdare straff än välfärdsmedel för att hantera brottsligheten.

I förhållande till retorik och praktik har det ideologiska ställningstagandet inom kriminalpolitiken en stor inverkan då man kan se olika indikatorer på att ideologin har en stor/liten påverkan på dessa nivåer. Om man kan se indikationer på att Socialdemokraterna vill ha större resurser för exempelvis utbyggnad av skolor och andra statliga resurser som verkar brottsförebyggande kan det vara en indikator på att ideologin är förankrad i kriminalpolitiken. Ser man snarare att det finns en vilja att Socialdemokraterna vill skärpa straffen för brott och bygga ut fängelseplatserna kan man snarare se en förskjutning från den socialdemokratiska ideologin då dessa åtgärder syftar till en mindre human kriminalpolitik. En förlängning av att Socialdemokraterna vill ha ökade välfärdsmedel är också en indikator på jämlikhet, då alla ska rätt till välfärdsmedel. Detta kan utläsas i kriminalpolitiken att Socialdemokraterna vill lägga resurser för att få ett mer jämlikt samhälle. Ett exempel på detta är att Socialdemokraterna lägger mer resurser på områden som har sämre förutsättningar. Detta menar man kan verka brottspreventivt då man ger ungdomar bättre förutsättningar och en mer jämlik skolgång.

2.3. Ideologi och kriminalpolitik.

Ideologi och kriminalpolitik har mycket gemensamt och går långt bak i tiden. Generellt sätt brukar högerpartier och konservativa partier föra en hårdare kriminalpolitik, där man anser att

personer som begår brott ska låsas in för att inte kunna orsaka mer skada. Konservativa partier syftar ofta till att stärka förtroendet hos sina röstare med att få ner brott i samhället genom att ge polisen större resurser, ge hårdare straff för gärningsmän och ge offren upprättelse (Loader, 2020:1181).

I en internationell kontext beskrivs det att konservativa partier för en hårdare kriminalpolitik, där rehabilitering av fångar är något som prioriteras i lägre utsträckning där man istället vill ha fler fängelseplatser och nolltolerans för brottslighet eller gärningar som kan uppfattas som brottsliga (Loader, 2020:1181). Ur den internationella kontexten är England ett land som har haft en tradition av konservativa partier som styr, det beskrivs att under 1960–1990-talet var det en ökning av brott i England och britterna var oroliga för att utsättas för brott. Det konservativa partiet använde sin ideologi för att förklara och råda bot på anledningar till brottsligheten där de målade upp att det berodde på samhällskollaps, auktoritär kollaps och stora industriella reformer. Det som gjorde det konservativa partiet framgångsrikt var att de kunde dra fördel av den ökade brottsligheten i sin retorik. Det konservativa partiet i Storbritannien ville genom moral, ordning och mer auktoritet till rättsväsendet få ned brottsligheten. En utlysande faktor för konservativa partiers kriminalpolitik är att det gärna skiljs på ”dem” och ”vi”, vilket gör att identitet och patriotism är något som implementeras i kriminalpolitiken (Loader, 2020:1184–1185). Det medför konsekvenser som exempelvis att det är enklare att motivera hårdare straff, eftersom de bryter mot någon form av samhällskontrakt. Konservativa partier är generellt sätt emot rehabilitering som en påföljdsmetod, man menar att det får personer att rättfärdiga sina straff och inte se sitt egna individuella ansvar i brottet (Loader, 2020:1185–1186).

En motsats till konservatism och högerpartier är vänsterpartier, som klassiskt sätt har en annan ideologi och därav en annan syn på kriminalpolitik. Partier åt vänster har generellt sätt en ideologi som bygger på är att välfärdsmedel och system ska hjälpa människor i samhället, men det modellen bygger på att alla människor ska bidra med skatt för att på så sätt ta del av och bidra till välfärdssamhället. Detta lyser även igenom i kriminalpolitiken som dessa partier för, man menar att välfärdsstaten och välfärdssystem ska göra att färre begår brott. Man menar att hjälpa socialt utsatta grupper med ekonomiskt stöd ska bidra till att färre väljer att begå kriminella handlingar. Men om en person av någon anledning väljer eller försätter sig i brott kommer samhället finnas där och hjälpa till. Hjälpmidlet som då rekommenderas är rehabilitering i fängelset, där man syftar till att fängelset inte är en institution som enbart

straffar. Syftet med fängelset är rehabilitering så personer kan återgå till att bli en medborgare som bidrar till att göra samhället bättre. Kriminalpolitiken som vänsterpartier för är en human politik som syftar till att förövaren ska ha rätt till en andra chans i samhället och att den senare ska kunna bidra till samhället igen (Tham, 2001:410).

Det går att utläsa två olika mönster i respektive ideologi, den konservativa ideologin i relation till kriminalpolitik är således hårdare än den kriminalpolitik som förs av partier som tillhör vänsterskiktet. I partier som är mer konservativa är det accepterat att vilja ha hårdare straff och att individer ska stå till svar för sina handlingar. Den konservativa kriminalpolitiken som syftar till hårdare straff förhåller sig bra med den straffande vändningen givet det man vet om den konservativa kriminalpolitiken. Givet det man vet om den straffande vändningen verkar den inte passa vänsterns ideologi speciellt väl, vilket kan få oss att tro att socialdemokraterna i Sverige borde känna sig otrygga med denna typ av utveckling i kriminalpolitiken. Om det då är så att socialdemokraterna känner sig otrygga med denna typ av kriminalpolitik verkar det märkligt att de för denna retoriken i sina egna regeringsförklarande, men på grund av deras ideologi borde de vilja hålla en annan praktik.

2.4 Socialdemokraternas kriminalpolitiska inställning.

Tham (2017:160–161) beskriver Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande inom kriminalpolitiken syftar till att det ska finnas institutioner i samhället som ser till individers behov varav dessa statliga institutioner ska finnas och finansieras av statliga medel. Under 1960-talet och fram till 1980-talet beskrivs det att Socialdemokraternas syn på gärningsmannen var att denne begick brott eftersom det fanns strukturella svagheter i statens institutioner, då man beskriver skolan som en stor faktor där man kan förebygga brottslig aktivitet. Personer som begick brottsliga handlingar saknade skyddsnet, vilket Socialdemokratin menade skulle etableras om fler rehabiliteringsmöjligheter fanns. Man menade även att brottsligheten skulle stagnera om fler statliga medel kunde få förstängångsförbrytare tillbaka i samhället. Men även att statliga medel skulle göra att fler skulle avstå från att begå brottsliga handlingar. Statliga strukturer påverkar individer, vilket Socialdemokraterna menar att större och mer omfattande strukturer gör att ingen går "lottlös" ur ett samhälle. Jämlikhet och samhällsstrukturer kan göra så att brottsligheten stagnerar, vilket är centralt för Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande. Sammanfattningsvis kan tidigare studier visa på att Socialdemokraterna i Sverige skiftat retorik beroende av influenser från andra partier och opinionen.

Loader och Sparks (2016:314) beskriver brottslighet och ideologi, varav en diskussion rörande om ideologier ändras eller bryts ner beroende om brottsligheten ökar. Loader och Sparks (2016:314) beskriver att engelsktalande länder, främst Amerika och Storbritannien har påverkats av opinion att tillämpa straffskärpningar. Inte för att vetenskapen menar att det får bukt med brottsligheten, utan för att massmedia och oppositionen kräver det. Man menar att politiker inte längre håller sig lojal till vad partiets ideologi är, utan snarare ändrar sin brottspolitik till vad som just då är populärt (Loader och Sparks, 2016:316). Man menar också att politik är ett utbrett maktspel och inte längre styrs av vad som är den grundliga ideologin som tidigare har styrt, vilket även hänger ihop med att väljare inte längre är ideologiskt bundna till ett parti. Detta menar man även hänger ihop med engagemang i politiska partier och valdeltagandet sjunker (Loader och Sparks, 2016:316).

2.5 Retorik och praktik.

Inom forskningen för retorik och praktik finns det olika aspekter som ska uppfyllas för att kunna se om den retoriska och den praktiska nivån hänger ihop. I en organisation finns det målbilder för vad verksamheten ska uppnå, dessa målbilder är ofta konstruerade utefter omvärldens värderingar och önskemål. När dessa målbilder är formulerade måste verksamheten kunna producera dessa målbilder (Dahlström, 2002:23).

Verksamheter beskrivs som rättfärdiga och legitima ur två perspektiv, det ena är att en verksamhet är legitim om giltiga beslut tas från ledningen som reflekterar omvärldens värderingar. Den andra aspekten är att genomförandet eller processen för att genomföra beslut eller målbilder måste vara effektiv. Dessa nivåer kallas för en retorisk nivå, där ledningen formar målbilder för verksamheten. Den andra nivån kallas för praktisk nivå, dvs genomförandet av målbilderna och dess effektivitet (Dahlström, 2002:24).

Detta beskrivs utifrån ett verksamhetsområde, men går att studera utifrån ett politiskt perspektiv. Politikerna i en riksdag eller regering är folkvalda, vilket får oss att tänka att deras målbilder som här omvandlas till politiska mål under en mandatperiod legitimeras då de är folkvalda av befolkningen som röstar fram dem. Men att ha i åtanke är att politikernas beslut är enbart legitima om de kan motiveras utifrån omvärldens verklighet. Ett exempel kan vara att det är legitimt att införa hårdare straff för exempelvis narkotikasmuggling om omvärlden tycker att det är oroande att fler unga börjar bruka narkotika. Man kan då säga att ett legitimt mål är att införa straffskärpningar för narkotikasmuggling. Den andra aspekten är då

praktiken, vilket kan studeras utefter effektivitet. Det innebär i detta fallet att man studerar retorikens målbilder och ser hur effektivt regeringen kan omvandla dessa målbilder till faktiska förslag eller propositioner. Legitimiteten handlar på denna nivå om hur effektivt målen omvandlas till praktik.

Om man ska ta exemplet ovan kan det vara att man studerar hur snabbt det sker en straffskärpning av narkotikasmuggling, och sedan hur det implementeras i praktiken. Ett resultat skulle kunna vara att man ser hur effektivt straffskärpningen har varit genom att studera hur många som har blivit dömda till högre straff för narkotikasmuggling eller om det har medfört en avskräckande faktor så att färre smugglar narkotika in i Sverige.

Det som är vanligt inom forskningen rörande retorik och praktik att dessa två nivåer är isär kopplade då man ofta studerar dessa två nivåer separat. När man senare vill studera dessa två nivåer ihop kan man ofta se en diskrepans mellan retorik och praktik. Vilket man menar sker eftersom det finns hårt ställda krav på politiken som senare inte kan uppfyllas då det är för högt ställda krav (Dahlström, 2004:24; O'Toole, 2004:313; Bäck & Larsson, 2008:293).

För att exemplifiera detta kan det ske genom att opinionen vill att den organiserade brottsligheten hanteras bättre, politikerna för då en hård retorik om hur den organiserade brottsligheten ska hanteras. Detta medför att man får legitimitet för retoriken som förs, men när detta ska omvandlas till praktiken är det för högt ställda mål och det sker en diskrepans. Det kan vara så att omvärlden har ställt för högre krav på politiken, som politikerna har valt att formulera mål kring som senare inte kan uppfyllas. Det sker därför en diskrepans mellan retorik och praktik. Vilket leder till att omgivningen inte längre anser att den retoriska nivån är legitim, vilket på sikt bidrar till avsaknad av legitimitet. I uppsatsen kommer jag att använda den retoriska nivån genom att studera regeringsförklaringar där statsministern varje år exemplifierar mål för året och senare följa upp det med att studera praktiken som i detta fallet är propositioner.

2.6 Socialdemokratins kriminalpolitik 1965–1980.

Tham (2017:160) beskriver att Socialdemokraternas kriminalpolitik under 1970-talet hade stort fokus på välfärdsstaten och att den Socialdemokratiska ideologin tog uttryck i att alla skulle ha liknande förutsättningar till att bidra till samhället. Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande skyllde ofta ett brottsligt beteende på en kedja av orsaker, det kunde vara bristfällig skolundervisning, bristande föräldraskap eller andra socioekonomiska aspekter som

gjorde att en person begick brottsliga handlingar. Socialdemokraternas ideologi inom kriminalpolitiken på 1970-talet syftade under denna tidpunkt på att samhällets strukturer skulle göra att personer skulle avstå från brott. Kriminalpolitiken var vid denna tidpunkt optimistisk, varav gärningsmannen och rehabilitering var i centrum för att återanpassa individen efter avtjänat straff. Men det beskrivs att under 1970-talet att brottsligheten började öka, varav Socialdemokraternas tidigare ståndpunkter om att brottsligheten skulle minska med hjälp av samhällets strukturer och välfärd var inte längre en legitim åtgärd (Loader och Sparks, 2016:323–324, Tham, 2001:409). Socialdemokraternas tidigare starka inflytande över kriminalpolitiken började ifrågasättas av konservativa och liberala partier som tillskillnad från Socialdemokraterna ville ha en kriminalpolitik influerad av straffskärpningar och hårdare tag (Loader och Sparks, 2016:323–324, Tham, 2001:409).

När Socialdemokraterna förlorar valet 1976 till det borgerliga partiet etablerades en annan typ av politik med straffskärpningar och hårdare retorik. När Socialdemokraterna senare återfick makten 1982 var det svårare att implementera rehabilitering som straff snarare än hårdare straff för brott. Det fick Socialdemokraternas kriminalpolitik att inte ta något utmärkande ställningstagande, vilket gjorde att kriminalpolitiken fortsatte på samma linje som den borgerliga och konservativa. Kriminalpolitiken under sent 1970-tal och tidigt 1980-talet var från Socialdemokraternas sida svag, man valde att gå på tidigare regeringspolitik vilket Socialdemokraternas ideologi egentligen var emot (Tham, 2001:409–410). Sakta accepterade Socialdemokratin faktum om hårdare reformer och socialdemokraterna följde trenden med att etablera hårdare retorik (Loader och Sparks, 2016:323–324, Tham 2001:409–410).

2.7 Socialdemokraternas kriminalpolitik 1980-nutid.

Under 1980-talet beskrivs kriminalpolitiken skifta fokus från att förövaren ska ha rätt till bra rehabilitering och återanpassning i samhället, istället började moderaterna trycka på Socialdemokraterna och utmanade dem i frågan om välfärdspolitik. Man menade att det inte längre gick att legitimera den stigande brottsligheten med att det var välfärdsmedel som skulle stoppa brottsligheten (Demker & Duus-Otterström, 2009:283). Under 1980-talet beskrivs det att Socialdemokraterna inte hade någon utmärkande kriminalpolicy utan det beskrivs att Socialdemokraterna har en återhållsam kriminalpolitik under 1980-talet (Tham, 2001:411). Anledningen till att Socialdemokraterna inte har en framträdande kriminalpolitik under 1980-talet var eftersom det beskrivs att under denna period identifieras som brytpunkten för när individualismen fick sitt genombrott i Sverige. Detta är framträdande då klassiska

högerpartier menade på att klassiska vänsterpartier inte kan förklara all brottslighet med att det är brist på välfärdsmedel för en enskild person (Demker & Duus-Otterström, 2009:283–284).

Demker & Duus-Otterström (2009:283) beskriver hur Socialdemokraterna formulerade sin politik under 1990-talet oberoende av hur andra partier valde att göra, de stod fortfarande fast i att det var gärningsmannen som var den centrala figuren inom kriminalpolitiken. Samt att vård och rehabilitering skulle vara primärt, inte hårdare straff. Varav andra partier hade tagit ett annat ställningstagande, att offret var den centrala inom kriminalpolitiken som borde få upprättelse genom att hårdare straff skulle implementeras. När Socialdemokraterna förlorade valet 1991 till Moderaterna skiftade politiken mot att bli mer centrerat kring brottsoffret och den klassiska ”straffande vändningen” kom att influera svensk kriminalpolitik. Demker & Duus-Otterström (2009:285–286) beskriver att moderaterna vann valet skiftade de som sagt fokus och retoriken löd att ha hårdare straff för att komma till rätta med den utbredda kriminaliteten i samhället.

När Socialdemokraterna återtog makten 1994 influerades kriminalpolitiken på liknande sätt, det infördes hårdare konsekvenser och hårdare metoder för att hantera brottsligheten (Tham, 2001:411; Demker & Duus-Otterström, 2009:285–286).

Socialdemokraterna pekade ut individer likt moderaterna som ansvariga för brottet, vilket man tidigare inte hade gjort. Då menade man att brottslighet var grundat i strukturer och socioekonomiska skillnader. Socialdemokraterna implementerade 1994 ett program som kallades ”vårt gemensamma ansvar” som syftade till att brottsligheten var ett stort problem som medför stora skador på samhället. Man kom fram till att det inte enbart gick att förlita sig på att samhällets välfärd skulle kunna stävja brottsligheten, så man startade olika projekt som skulle kunna bidra till att brottsligheten minskade (Tham, 2001:411–412; Demker & Duus-Otterström 2009:285–286). Socialdemokraterna skiftade fokus från gärningsman till offer, vilket kan utläsas genom att man under denna period gjorde straffen i proportion till vad brottsoffret blivit utsatt för (Demker & Duus-Otterström, 2009:285). Detta medförde att det blev större beläggningar på fängelserna och hårdare straff infördes. Det urskiljer sig ifrån hur Socialdemokraterna tidigare har fört sin kriminalpolitik i relation till straff, då man tidigare har haft rehabilitering som åtgärd och inte hårdare straff.

Under tidigt 2000-talet var det många faktorer som fick kriminalpolitiken att hårdna, mordet på Anna Lindh 2003 och Knutby-dramat 2004 var händelser som fick media och befolkningen att sätta hårdare press på folkvalda politiker. Det etablerades en allmän rädsla för att utsättas för brott, varav otryggheten hos medborgare var något som diskuterades i media (Tham, 2017:80). Under denna period var Socialdemokraterna och Göran Persson vid makten, som ville ge rättsväsendet mer resurser för att kunna få bukt med det ökade dödliga våldet i Sverige (Tham, 2017:80). Under denna period hade man börjat få problem med tyngre brottslighet som exempelvis organiserad brottslighet, vilket gjorde att en alarmism och pessimism hade fått fotfäste i politiken vilket gjorde att Socialdemokraternas kriminalpolitik hårdnade till att vilja implementera hårdare straff och längre straff för grövre brottslighet (Tham, 2017:85–86).

Hermansson (2018:34) studerar valkampanjer under 2014 års val i Sverige, varav hon drar slutsatser utifrån att det finns en retorik som tenderar att vara återhållsam, men att syftet med en retorik som förs är att försöka hitta långtgående lösningar för att stävja brottsligheten. Hermansson (2018:24) beskriver även hur olika trender har influerat retoriken inom kriminalpolitiken, således är det alarmism som har fått stort utrymme inom den svenska kriminalpolitiken. Men Hermansson (2018:24) pekar även på en annan faktor som återspeglas i den kriminalpolitiska retoriken, nämligen att den växande brottsligheten beskrivs ur ett individualistiskt perspektiv snarare än ett strukturellt perspektiv som innebär att den inte stämmer överens med Socialdemokraternas kriminalpolitiska ideologi.

Som tidigare nämnt har Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande om att välfärd och andra sociala aspekter ska avskräcka från brottslighet skiftat fokus. Idag är Socialdemokraterna hårdare i sin kriminalpolitik, mål är uppsatta för att avskräcka individer för att begå brottsliga handlingar. Socialdemokratin har inte längre samma värdegrund som tidigare, när man menade att personer som begick brottshandlingar var i en utsatt position och ”rättfärdigade” dennes beteende genom att exemplifiera andra orsaker. Socialdemokratin har blivit hårdare i sin retorik, vilket får konsekvenser utifrån den aspekt att det lockar till sig fler väljare. Men man håller inte i den värdegrund som tidigare beskrivits. Detta är inte enbart en trend som syns i Sverige, i Europa har olika länder med ett Socialdemokratiskt/Vänsterpartier börjat luta sig åt en hårdare retorik inom kriminalpolitiken (Tham, 2001:410).

3. Syfte och frågeställning.

Givet det vi vet om socialdemokraternas ideologi och traditionella ställningstagande inom kriminalpolitiken bör Socialdemokraterna vara obekväma med hur Socialdemokraternas kriminalpolitik har utvecklats. Det vi dock kan se är att den Socialdemokratiska regeringen tenderar till att ha hårdare retorik och en praktik som följer upp dessa mål, men hur står dessa i relation till ideologin? Den tidigare forskningen visar generellt sett att Socialdemokraternas ideologi har skiftat åt ett allt mer konservativt eller liberalt håll, men vad som inte har undersökts är om vi kan se denna ideologiska skiftningen inom Socialdemokraternas kriminalpolitik.

Syftet med uppsatsen är alltså att undersöka hur Socialdemokraternas kriminalpolitik på ett retoriskt och praktiskt plan förhåller sig till Socialdemokratisk ideologi. Då man kan se att Socialdemokraterna utmanas i sin ideologi är det relevant att studera hur kriminalpolitiken utvecklas, då man kan se i forskningen att Socialdemokraterna tenderar att gå emot en mer konservativ kriminalpolitik (Tham, 2001:411; Demker & Duus-Otterström, 2009:285–286). Det kan även vara intressant utifrån ett utomvetenskapligt perspektiv att partier blir utmanade att forma en kriminalpolitik som är långt ifrån partiets ideologi, och det är då av intresse för väljarna att partierna följer den ideologi som partiet har stått fast vid och inte låter sig påverkas av andra partier. Men samtidigt kan studien motiveras från ett utomvetenskapligt perspektiv då den organiserade brottsligheten i Sverige är en brottslighet som utmanar kriminalpolitiken och är i ständig förändring i intensitet och omfattning (Brottsförebyggande rådet, 2020).

Frågeställningen lyder,

Hur formuleras Socialdemokraternas kriminalpolitik på en retorisk och praktisk nivå i relation till dess uttalade ideologi?

3.1 Förväntat resultat.

Då tidigare studier har gjorts på hur Socialdemokraternas ideologi och kriminalpolitiska ställningstagande har utvecklats kan således ett förväntat resultat presenteras. Då man in tidigare forskning kan se att den Socialdemokratiska kriminalpolitiken tenderar att gå åt ett mer traditionellt konservativt håll är det således relevant att anta att det sker en förskjutning av ideologin och kriminalpolitiken.

Det är även relevant att tro att den straffande vändningen har stor inverkan på den första mandatperioden och således ideologin, då den ligger närmare i tid och kriminalpolitiken bör vara influerad av denna. Det är även relevant att anta att Socialdemokraterna under den senare mandatperioden kommer vara influerade av den straffande vändningen då tidigare forskning har visat på detta, men det intressanta är hur det kan påverka ideologin. Förväntningen är att den straffande vändningen ska påverka den första mandatperioden mer, vilket då får negativa konsekvenser för ideologin. Varav under den andra mandatperioden bör den straffande vändningen påverka mindre, då det har gått längre tid.

4. Material.

Det material som studien kommer att grunda undersökningen på är material från regeringsförklaranden, där statsministern beskriver vilka mål och vilka planer det finns för politiken som ska föras under respektive år. Med hjälp av material från regeringsförklaranden kommer retoriken att kunna analyseras, detta eftersom retorik kan analyseras genom att studera tal eller andra uttalanden där ett politikområde beskriver vad som ska genomföras för åtgärder. Materialet är inhämtat från regeringens hemsida och innefattar åren 2002–2006 och 2014–2018 där det kommer vara ett regeringsförklarande på respektive år. Sammanlagt är det sex regeringsförklaranden som kommer användas, då 2006 regeringsförklarande var ett valår och den moderata ledaren Fredrik Reinfeldt valdes till statsminister och således framförde regeringsförklaringen. Likadant gäller för året 2018 då det var valår, visserligen omvaldes Stefan Löfven och socialdemokraterna till en andra mandatperiod. Men då syftet är att jämföra de två mandatperioderna 2002–2006 och 2014–2018 har jag valt att inte ha med regeringsförklarandet från 2006 och 2018. Jag kommer att fokusera på uttalanden som görs i relation till organiserad brottslighet, då exempelvis sexual lagstiftning inte är relevant för min studie.

För att studera utfallet av retoriken, med andra ord den praktiska nivån kommer jag att studera propositioner som är skrivna under perioden 2002–2005 och 2014–2017. De propositioner som jag ämnar använda mig av är propositioner rörande organiserad brottslighet eller brott som är tydligt kopplade till grov brottslighet. Det kan exempelvis vara vapenbrott, narkotikasmuggling, smuggling av människor eller ekonomisk brottslighet som i relation till organiserad brottslighet utgör ett brott.

4.1 Propositioner som har ändrat kriminalpolitiken rörande organiserad brottslighet.

Inom respektive mandatperiod finns det propositioner rörande organiserad brottslighet, men det finns flest propositioner rörande den typen av brottslighet under mandatperioden 2014–2018.

De mest framträdande propositioner som har förekommit under mandatperioden 2002–2006 är proposition 2003/04:89 ”Åtgärder för ett effektivare och snabbare brottmålsförfarande”. Denna proposition följdes upp 2005 av proposition 2005/06:119 med ”Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål”. Propositionen 2003/04:89 syftar till att domstolar och rättsväsendet ska kunna döma gärningsmän snabbare vid brottslighet som bedöms som mindre allvarlig.

En annan utmärkande proposition är 2002/03:74 ”Hemliga tvångsmedel – Offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering” är en annan proposition som vid denna tiden fick rättsväsendet och polismyndigheten att effektivt bekämpa brottslighet och i synnerligen organiserad brottslighet.

Under mandatperioden 2014–2018 författas fler propositioner i relation till mandatperioden 2002–2006. Propositionen 2014/15:37 syftar till att om en åtalad för ett brott hjälper till med att lämna vittnesmål eller på andra sätt ge information om brottet denne är åtalad för kan en strafflindring dömas ut.

En annan proposition som är framträdande under denna mandatperiod är propositionen 2015/16:113 som syftar till att instifta bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet. Denna proposition syftar till att i större utsträckning kriminalisera försök, förberedelse och stämpling till grova brott som är karakteriserat av organiserad brottslighet. En annan proposition som har kommit att bli allt mer uppmärksammas är proposition 2017/18:231 som syftar till en ny kamerabevakningslag. Denna lagen syftar till att kunna få tillstånd för kamerabevakning på offentliga platser för att bekämpa brottslighet och instifta trygghetsskapande åtgärder.

Proposition 2017/18:26 syftar till skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten. Med denna proposition vill regeringen skärpa straffen för grovt vapenbrott och illegalt hanterande av explosiva varor, exempelvis handgranater

Proposition 2018/19:147 kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande. Syftar till att kamerabevakning ska kunna användas av fler myndigheter, varav kustbevakningen, polismyndigheten, säkerhetspolisen och tullmyndigheten kan använda sig av kamerabevakning utan datainspektionens tillstånd för att bekämpa och lagföra brott med hjälp av denna teknik.

5. Val av metod och forskningsdesign.

För att kunna analysera materialet har en kvalitativ textanalys använts vilket ämnar analysera texternas innehåll. Då användandet av en textanalys utgår från att kunna studera innehållet är det gynnsamt för den typ av undersökning som denna uppsats bygger på, detta eftersom studien utgår från att jämföra och hitta likheter i empiriskt material från två mandatperioder. Då användandet av en kvalitativ textanalys appliceras som metod kan en noga genomläsning av materialet väljas ut och analyseras med hjälp av analytiska verktyg som lyfter fram meningsskapande processer (Esaiasson et al. 2017:211).

Kvalitativ textanalys kommer att användas med hjälp av ett analytiskt ramverk där olika analytiska verktyg bidrar till att kunna tolka materialet. Då syftet med studien är att analysera empiriskt material från socialdemokraternas mandatperiod 2002–2006 och 2014–2016 och studera hur deras ideologi lyser igenom på en retorisk och praktisk nivå är utgångspunkten att studera hur olika uttalanden och författningar står i relation till varandra och om det finns faktorer som överensstämmer. Då materialet granskas kritiskt är det en systematiserande undersökning som genomförs eftersom ett klagörande och analyserande av hur socialdemokraterna förhåller sig till sitt ideologiska ställningstagande (Esaiasson et al.2017:213).

Studien kommer att baseras på en kvalitativ jämförande studie med en mest-lika design eftersom jag kommer att studera två olika mandatperioder och således studera om ideologin skiftar/tar sig uttryck på andra sätt under dessa mandatperioder (Esaiasson et al.2017:101). Då jag har en beskrivande forskningsansats är studien beskrivande för hur relationen mellan retorik och praktik nivåerna sammanfaller med ideologin inom kriminalpolitiken. Detta då uppsatsen syftar till att beskriva hur den socialdemokratiska ideologin uttrycks i kriminalpolitiken.

För att redogöra hur nära retorik och praktik är den ideologiska aspekten kommer jag att jämföra olika uttalanden och studera olika indikationer på att Socialdemokraternas ideologi framhävs i materialet (Esaiasson et al.2017:144-146). Då jag har valt att avgränsa Socialdemokraternas ideologi till välfärdsmedel och jämlikhet, är det en indikator för att socialdemokraternas i sina uttalanden är närmare den uttalade ideologin. Jag kommer då att avgöra om det är flera uttalanden som uttrycks i relation till just välfärd eller jämlikhet att använda det som en indikator på att kriminalpolitiken på en specifik nivå är nära ideologiskt. Jag kommer därefter beskriva vilka inslag som finns av ideologin under mandatperioderna för att avgöra hur nära retorik och praktik är den Socialdemokratiska ideologin.

6. Analys av empiriskt material i två delar.

6.1 Analysschema.

Då analysverktyget kommer användas för att jämföra två mandatperioder kommer jag utforma analysverktyget med frågor som är sammankopplade till min frågeställning. De relevanta delarna ur materialet är således kriminalpolitiska formuleringar och propositioner som berör organiserad brottslighet. För att kunna jämföra materialet kommer jag att göra analysen i två delar för att reda upp vad som sker på en retorisk nivå respektive vad som sker på en praktisk nivå. Under två av frågorna kommer enbart den retoriska nivån analyseras, då den praktiska nivån inte är tillämpningsbar eftersom frågan syftar till att förstå kontext i uttalanden vilket kan bidra till att svara på frågeställningen.

Frågorna som jag har formulerat är följande,

Vem är i fokus, gärningsman eller offer?
Talar man om hårdare straff?
Kan vi se indikatorer på Socialdemokraternas uttalade ideologi rörande stärkt välfärd bidrar till reducerad brottslighet?
Hur nära är retorik och praktik ideologin?

7. Resultat

Genom applicering av analysverktyget kommer Socialdemokraternas två mandatperioder att analyseras och jämföras, där den ena delen syftar till att analysera retoriken och den andra delen praktiken och då se huruvida den hänger ihop eller inte. För att göra analysen mer tydlig kommer jag att klumpa ihop åren i respektive mandatperiod och beskriva huvuddragen med hjälp av analysverktyget. Anledningen till varför jag väljer att göra så är för att det ska bli en mer tydlig analys. När jag har använt mig av båda delarna i analysen kommer jag att göra en jämförelse där olikheter och likheter identifieras och presenteras.

7.1 Vem är i fokus? Gärningsman eller brottsoffer?

7.1.1. Mandatperiod 1, 2002–2005

Retorik

I samband med att studera den retoriska nivån används regeringsförklaringar som material till analysen. Där beskrivs vilka mål som politiken har för respektive år, vilket presenteras av statsministern vid riksdagens öppnande. Under mandatperioden framkommer det flera olika uttalanden om vad regeringen vill göra för att stoppa den organiserade brottsligheten, varav statsministern 2002 beskriver att bekämpa narkotika är något som är prioriterat. I detta fallet beskriver Göran Persson som var Sveriges dåvarande statsminister att narkotikamissbruk är något som drabbar befolkningen hårt, varav man menar att vanliga människor faller offer för missbruket (Regeringsförklaringen, 2002:5).

”Där narkotika finns, frodas ofta kriminalitet” (Regeringsförklaring, 2002:5).

Är ett citat som beskriver hur allvarligt den Socialdemokratiska regeringen vid tidpunkten anser att narkotika är, det beskrivs att det medför stora konsekvenser för samhället. Där det beskrivs att narkotikan bidrar till att fler människor blir offer för kriminalitet och att den organiserade brottsligheten vinner på att fler människor missbrukar narkotika. I detta fallet kan man se att brottsoffret, eller offret för missbruket och potentiella unga offer är något som regeringen vid denna tidpunkt fokuserar på. Detta eftersom regeringen vill utveckla missbrukarvården med statliga medel och införa hårdare gränskontroller för att få fast den som smugglar in narkotika i landet (Regeringsförklaring, 2002:5). Detta beskrivs även i regeringsförklarandet 2003, att man vill att missbrukarvården ska få större resurser så att fler kan komma ur ett missbruk (Regeringsförklaring 2003:9). Även i regeringsförklarandet från

2004 pekas narkotikasmuggling, och bruk av narkotika ut som en typ av brottslighet som regeringen kommer att fokusera på under mandatperioden (Regeringsförklarandet 2004:7).

”Kampen mot grov ekonomisk brottslighet och smuggling av människor, vapen och narkotika utvecklas.” (Regeringsförklaring, 2004:7).

I regeringsförklarandet beskrivs det att man vill ta upp en kamp mot den grova brottsligheten där man även syftar till att ge ökade resurser till rättsväsendet för att snabbare kunna delge straff, detta motiveras genom att tidsaspekten är viktig när unga drabbas eller begår brott (Regeringsförklarandet 2004:7).

”Fler brott måste klaras upp. Antalet poliser ökar. Polisens verktyg stärks. Buggning möjliggörs. DNA-registret utvidgas. Antalet anstaltsplatser byggs ut. En ny kriminalvårdslagstiftning införs.” (Regeringsförklaring, 2005:10).

I regeringsförklarandet år 2005 beskrivs det snarare att gärningsmannen är i fokus, man vill att rättsväsendet ska få bättre resurser för att fler brott ska kunna klaras upp. I samband med detta vill man att fler anstaltsplatser ska byggas. Man vill att polisen ska kunna få mer verktyg för att kunna upplura fler brott (Regeringsförklaring, 2005:10).

För att sammanfatta regeringsförklaringarna under den första mandatperioden kan man se att under 2002–2004 är det stort fokus på att oskylda människor ses som offer för narkotika och dess konsekvenser. Regeringens mål under denna perioden är att färre personer ska exponeras för narkotika och att de som redan har ett missbruk ska få hjälp genom statliga institutioner. I samband med detta vill man införa verktyg som gör det svårare för narkotika att smugglas in i landet, exempelvis genom att ge tullmyndigheten större resurser. Det framgår dock att under 2005 beskriver man inte offrets roll i brottsligheten lika mycket, utan mål formuleras för att få ner brottsligheten. I regeringsförklarandet från 2005 beskrivs istället hur regeringen ska minska brottsligheten genom att effektivisera rättsväsendet så att fler kan dömas.

7.1.2 Mandatperiod 2. 2014–2017

Retorik

Under mandatperioden 2014–2017 tog Socialdemokraterna över makten efter åtta år av borgerligt styre. Stefan Löfven beskriver i regeringsförklarandet från 2014 hur socialdemokraterna ska prioritera organiserad brottslighet, varav man beskriver att tullmyndigheten och kustbevakningen ska få större resurser så att olagliga varor inte kommer

in i Sverige (Regeringsförklaring, 2014:15). Under regeringsförklarandet 2014 beskriver man inte brottsligheten närmare, enbart att den måste bekämpas.

” Kampen mot den grova organiserade brottsligheten intensifieras. Tullen har fått i uppdrag att prioritera kampen mot vapensmuggling. Försök, förberedelse och stämpling till grova vapenbrott ska kriminaliseras. Riktade insatser görs i de mest utsatta områdena. Nyrekryteringen till kriminella gäng ska minska genom förebyggande arbete.”
(Regeringsförklaringen 2015:14).

I regeringsförklarandet från 2015 kan man tydligare utläsa att regeringen vill arbeta mot organiserad brottslighet, varav gärningsmannen är i fokus snarare än brottsoffret. Då socialdemokraterna exempelvis vill att grova vapenbrott och vapensmuggling ska vara ett brott som prioriteras då man ser att en ökning av illegala vapen vid tidpunkten. Man kan dra slutsatsen att under denna perioden fokuserat mest på gärningsmannen, då socialdemokraterna vill implementera verktyg och resurser för att få ner den grova brottsligheten.

” Skjutningar, bilbränder och knarkhandel ska inte få förstöra människors trygghet. Krafttag tas under året för att bryta trenden och bekämpa den organiserade brottsligheten.” (Regeringsförklarandet 2016:12).

I regeringsförklarandet från 2016 beskrives både gärningsmannen och brottsoffret mer än under de två andra regeringsförklaringarna under samma mandatperiod. Det beskrivs hur den organiserade brottsligheten bidrar till otrygghet i områden som är utsatta för denna typ av brottslighet och att gärningsmännen bakom den organiserade brottsligheten ska straffas för brottsligheten.

”Organiserad brottslighet har ingen plats i Sverige. Samhället ska alltid vara starkare än gängen. Fler brott ska klaras upp. Det blir svårare att vara kriminell i Sverige.”

I regeringsförklarandet från 2017 beskrivs den organiserade brottsligheten på ovanstående sätt, varav gärningsmannen är i fokus. Det ska vara svårt att vara kriminell i Sverige då man syftar på att regeringens budget är 750 miljoner kronor för att förstärka brottsförebyggande och brottsutredande myndigheter. Socialdemokraterna beskriver att den organiserade brottsligheten ska bekämpas genom samarbete mellan olika myndigheter.

Sammanfattningsvis kan det utläsas att gärningsmannen är i fokus under mandatperiod 2, detta eftersom det beskrivs hur regeringen vill arbeta för att få ned brottsligheten. Det kan utläsas eftersom regeringen vill etablera ny lagstiftning och hårdare metoder för att kunna hantera den organiserade brottsligheten. Dock kan detta också vara ett sätt för myndigheterna att hantera den organiserade brottsligheten i Sverige genom att straffa gärningsmännen bakom brottet, men som på sikt kommer få konsekvenser för hela samhället om brotten som är karaktäristiska för denna brottslighet minskar. Då kan man snarare se att regeringen arbetar för att få ner den organiserade brottsligheten utifrån offrens synpunkt, varav fokuset på lång sikt handlar om offret och potentiella offer som inte ska få drabbas av den organiserade brottsligheten i framtiden.

7.2 Talar man om hårdare straff?

7.2.1. Mandatperiod 1, 2002-2005

Retorik

Under den första mandatperioden kan man se att regeringen i de två första regeringsförklaringarna, 2002 och 2003 inte talar om hårdare straff. Snarare beskrivs det att kriminalvården och rättsväsendet ska bli än mer modernt. Men vad som specifikt menas med att påföljderna för brott ska bli mer modernt är otydligt (Regeringsförklaring, 2003:9; Regeringsförklarandet, 2002:5). I regeringsförklarandet från 2004 finns det inget som tyder på att regeringen vid detta tillfälle vill ha hårdare straff, vilket även framgår under 2005 då Socialdemokraterna inte talar om hårdare straff. Under mandatperioden finns det inget som tyder på att Socialdemokraterna vill ha hårdare straff för organiserad brottslighet, det beskrivs istället hur regeringen vill få stopp på den organiserade brottsligheten genom nya metoder. Vilket kan få oss att förstå att vid denna period för inte Socialdemokraterna en hård politik, där man vill utlova hårdare straff. De har istället en annan taktik där de beskriver hur de vill budgetera och utveckla rättsväsendet med resurser och fler poliser för att upptäcka och klara upp fler brott. Detta är intressant då man inte kan se att regeringen direkt talar om hårdare straff, snarare vill man arbeta med den lagstiftning som finns men utveckla metoder och använda resurser för att ge rättsväsendet rätt förutsättningar för att hantera brottsligheten.

Praktik

När man istället studerar praktiken, dvs utfallet av Socialdemokraternas regeringsförklaringar genomförs det genom att studera propositioner skrivna av Socialdemokratiska politiker. Under mandatperioden 2002-2005 har jag inte hittat många propositioner rörande organiserad

brottslighet, men de som jag har hittat hänger ihop med de regeringsförklaringar som har gjorts. Som tidigare har nämnts finns det inget som tyder på att Socialdemokraterna vid denna tidpunkt vill ha hårdare straff, snarare vill man utveckla de kriminaltekniska metoder som redan existerar. Detta medför att polismyndigheter och domstolar kan arbeta mer effektivt.

7.2.2 Mandatperiod 2. 2014-2017

Retorik

Under det första året under den andra mandatperiod 2, vilket är 2014 talar Socialdemokraterna inte om hårdare straff överhuvudtaget. Men under 2015 beskrivs det att regeringen föreslår en kriminalisering av försök, förberedelse och stämpling till grova brott (Regeringsförklarandet, 2015:14). Under 2016 beskriver regeringen inte att hårdare straff ska implementeras. Under 2017 kan man dock se att regeringen talar om hårdare straff, vilket gör att Socialdemokraterna vill införa hårdare straff grovt vapenbrott som sammankopplas med organiserad brottslighet. Det föreslås även att nya påföljder för unga föreslås, vilket kan tolkas som att regeringen vill ha hårdare påföljder för unga lagöverträdare (Regeringsförklaring, 2017:6). Detta tyder även på att Socialdemokraterna vid denna tidpunkt influerades av den straffande vändningen som syftar till hårdare straff och hårdare reformer för unga. Det kan vara ett tecken på att man vid denna tidpunkt gick tanken om att reformer och rehabilitering är något som gynnar individen, istället satsade Socialdemokraterna år 2017 på att hårdare straff för vapenbrott vilket tyder på den straffande vändningen och att man har lyssnat på befolkningen som kräver hårdare straff för denna typ av brott.

Praktik

I de propositioner som jag har hittat rörande organiserad brottslighet och Socialdemokraternas partipolitik har det framkommit några som tyder på att Socialdemokraterna uttalar hårdare straff som de senare följer upp med propositioner på förslag om strängare straff för brott som anses vara legitima att införa straffskärpningar på.

Proposition 2015/16:113 som syftar till att instifta bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet. Denna proposition syftar till att i större utsträckning kriminalisera försök, förberedelse och stämpling till grova brott som är karaktäriserat av organiserad brottslighet. Denna proposition visar på att Socialdemokraterna vill instifta verktyg mot organiserad brottslighet då man har svårt för att kunna döma personer för denna typ av brottslighet. Man menar att med hjälp av denna proposition att man ska kunna utreda fler personer för ett brott som har begåtts i en kontext som anses som grovt och att fler personer

ska kunna dömas. Inte enbart den som utför brottet, utan också den som är med att planerar eller möjligtvis vet om brottet men inte förhindrar brottet.

En annan proposition som förknippas med regeringsförklaringarna från denna tid är proposition 2017/18:26 skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten. Vilket följer upp regeringsförklaringen från 2017 då man vill implementera hårdare straff för vapenbrott. Denna proposition tyder på att regeringsförklaringen från 2017 hänger ihop med propositionen från 2017. Vilket medför att med denna regeringsförklaring och proposition finns det ingen diskrepans med just denna propositionen.

7.3 Kan vi se indikatorer på Socialdemokraternas uttalade ideologi rörande stärkt välfärd bidrar till reducerad brottslighet?

7.3.1 Mandatperiod 1

Under mandatperiod 1 och åren 2002–2005 beskrivs den organiserade brottsligheten ha omfattande konsekvenser på samhället. Man beskriver exempelvis att narkotikasmugglingen medför missbruk och kriminalitet som tar av samhällets resurser (Regeringsförklaring, 2002:5). I samband med regeringsförklarandet 2004 beskrivs det att goda behandlingar som motverkar återfall i missbruk och kriminalitet ska utvecklas (Regeringsförklaring, 2004:7–8).

”Förebyggande insatser stöds. Brott ska bekämpas, men också brottens orsaker. Framgångsrika förebyggande verksamheter för ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet, missbruk eller socialt utanförskap ges stöd. Skolor i segregerade och socialt utsatta områden får mer resurser för att kunna utveckla sina insatser.” (Regeringsförklaring, 2004:8).

En tydlig markör för Socialdemokraternas ideologiska ställningstagande kan ses i citatet ovan, där man vill att brott ska bekämpas men också brottens orsaker (Tham, 2017:160–161). Det kan ses som ett tecken på Socialdemokraternas ideologi då man tidigare har benämnt olika faktorer som riskfaktorer för individer att begå brott. Vilket kan utläsas i citatet ovan, där man vill satsa på ungdomar och utanförskap vilket socialdemokraterna menar kan leda till brottslighet om de inte får rätt stöd (Tham, 2017:160–161). En annan viktig faktor som beskrivs är skolans roll i ungdomars liv, vilket man menar måste få mer resurser för att kunna tillgodose elevers behov (Tham, 2017:160–161).

”Bakom kriminalitet ligger sociala orsaker. Missbrukarvården stärks och förebyggande insatser i socialt utsatta områden ges särskilt stöd. En väl utvecklad välfärdspolitik är det mest effektiva sättet att hålla tillbaka brottsligheten.”
(Regeringsförklaring, 2005:10).

I regeringsförklarandet från 2005 kan man se tecken på Socialdemokraternas ideologi i form av att man belyser de sociala orsakerna bakom kriminalitet (Tham, 2017:160–161). Det kan ses genom att man vill utveckla och förebygga insatser i socialt utsatta områden där det finns mycket kriminalitet, och man kan se i citatet ovan att Socialdemokraterna pekar ut att en väl utvecklad välfärdspolitik är det mest effektiva sättet att hålla tillbaka kriminalitet på (Regeringsförklaring, 2005:10).

7.3.2. Mandatperiod 2

Under den andra mandatperioden, dvs åren 2014–2017 kan inga tecken på Socialdemokraternas ideologi rörande kriminalpolitik under 2014s regeringsförklaring utläsas.

”Riktade insatser görs i de mest utsatta områdena. Polisnärvaron ökar lokalt. Nyrekryteringen till kriminella gäng ska minska genom förebyggande arbete. Avhopparverksamheten stärks.” (Regeringsförklaring, 2015:14).

I regeringsförklaringen från 2015 kan det utläsas att Socialdemokraterna är något närmare sitt ideologiska ställningstagande rörande att institutioner och andra samhällsnyttiga verksamheter minskar kriminalitet (Tham, 2017:160–161). Som citatet ovan nämner ska riktade insatser göras i utsatta områden där kriminalitet är vanligt förekommande, och att rekrytering till kriminella gäng ska minska genom förebyggande arbete. Det framgår att välfärdsapparaten är en viktig del av detta då socialdemokraterna vill att polismyndigheten och annat förebyggande arbete ska genomföras för att systematiskt minska kriminaliteten.

”Brott ska bekämpas. Det ska också brottens orsaker. Ett nytt brottsförebyggande program tas fram. Ett mångårigt arbete påbörjas för att bryta segregationen. Långtidsarbetslösheten ska knäckas och bostadssegregationen minska. Stödet till skolor och förskolor med tuffa förutsättningar ökar.” (Regeringsförklaring, 2016:12–13).

Citatet ovan är hämtat från regeringsförklaringen 2016 som tydligt visar hur Socialdemokraterna resonerar rörande hur brott ska bekämpas. De visar på att det är brottens orsaker som måste tas hänsyn till, vilket man vill göra genom att bekämpa segregation, långtidsarbetslöshet och mer stöd till skolor med tuffa förutsättningar (Tham, 2017:160–161). Här kan man se tecken på Socialdemokraternas uttalade ideologiska ställningstagande, att en starkt välfärd bidrar till mindre brottslighet. Under 2017s regeringsförklaring framkommer det inga tecken på att Socialdemokraterna håller sig till det ideologiska ställningstagandet, snarare kan det utläsas att man istället går ifrån sitt ideologiska ställningstagande. Detta kan utläsas då Socialdemokraterna istället för att hänvisa till bättre förutsättningar för rehabilitering och ökat stöd till skolor i utsatta områden snarare vill implementera hårdare straff för unga (Regeringsförklaring, 2017:6).

Sammanfattningsvis kan man skilja de två mandatperioderna åt, under den första mandatperioden vill den Socialdemokratiska regeringen ge resurser till olika rehabiliteringsprojekt där merparten handlar om narkotikamissbruk. Socialdemokraterna vill också under denna tiden satsa på unga, då man vill stärka skolor i socialt utsatta områden. Man kan se under mandatperiod 1 att Socialdemokraterna håller sig i större utsträckning till sin ideologi. Under den andra mandatperioden kan man under 2015–2016 års regeringsförklaringar se att Socialdemokraterna också vill stärka välfärden och genom välfärdsmedel få ner brottsligheten. Dock kan man se att under 2017 skiftas fokus från att beskriva vilka åtgärder man ska göra för att rehabilitera och förebygga brott till vad man vill göra för dem som redan har begått brott. Det beskrivs att straffskärpningar ska genomföras, ungdomar ska få nya hårdare påföljder, samt att den slutna ungdomsvården ska byggas ut (Regeringsförklaring, 2017:6).

7.4 Hur nära är retorik och praktik ideologin?

7.4.1. Retorik och praktik 2002–2005

Under den första mandatperioden kan man se att den retorik som formuleras följs upp propositioner på en praktisk nivå, vilket får oss att antyda att retorik och praktik under denna perioden följer upp varandra. Det ger implikationer på att retorik och praktik på något sett hänger ihop, dock är det färre propositioner och färre mål rörande organiserad brottslighet under denna perioden.

Det som kan utläsas när man studerar regeringsförklaringarna från den första mandatperioden är att man vill arbeta mer proaktivt, Socialdemokraterna vill exempelvis ge fler myndigheter befogenheter att föra ett brottsaktivt arbete. Ett exempel är att man vill ge tullmyndigheten större resurser i arbetet mot att stoppa inflödet av narkotika och vapen vilket var ett stort kriminalpolitiskt problem under denna perioden.

Man kan se att under regeringsförklaringarna 2002–2005 beskrivs det att man vill få ner brottsligheten, men det finns inte speciellt många propositioner som styrker att det är det man faktiskt gör i praktiken. Dock ser man att vissa av målen som formuleras under regeringsförklaringarna följs upp av en proposition. En indikator kan vara att under denna tiden hade Socialdemokraterna en kriminalpolitik som syftade mer till åtgärder för personer som blev offer för kriminalitet, exempelvis narkomaner. Det kan också vara så att omgivningen satte krav på politikerna att hjälpa narkomaner och få bort narkotika från Sverige. Vilket ledde till att om Socialdemokraterna förde denna typ av politik fick man legitimitet och beslut som fattades rörande narkotika fick effekter som visade på effektivitet.

Under denna mandatperioden finns det mycket som tyder på att Socialdemokraterna var närmare sin uttalade ideologi, då vi kan se olika indikatorer på att Socialdemokraternas kriminalpolitik rörande organiserad brottslighet syftade till att få ned brottsligheten genom att man ville arbeta mer förebyggande genom att välfärden och jämlikhet skulle få större plats inom kriminalpolitiken. Ett exempel är att man vill arbeta mer brottsförebyggande genom att utsatta skolor ska få mer resurser, samt att personer som är kriminella ska få mer stöd från samhället i form av rehabilitering och ekonomiskt stöd (Regeringsförklaring, 2005:10; Regeringsförklaring, 2004:8). Dock kan man se att Socialdemokraterna vid tidpunkten hade en kriminalpolitik rörande organiserad brottslighet som var defensiv, vilket kan upplevas som att man hade en kriminalpolitik som inte syftade till att implementera några direkta åtgärder för att få ner brottsligheten. Vilket kan vara en indikator på att man under denna perioden förde en mer human kriminalpolitik på en retorisk och praktisk nivå som stämmer mer överens med det ideologiska ställningstagandet rörande välfärdsmedel och jämlikhet leder till minskad brottslighet (Tham, 2017:160-161).

7.4.2 Retorik och praktik 2014–2017

Under den senare mandatperioden kan man se att Socialdemokraterna har blivit mer effektiva på den retoriska nivån, detta eftersom socialdemokraterna har tydligare och mer direkta mål

för kriminalpolitiken. Man kan även se att Socialdemokraterna arbetar mer effektivt i att formulera fler propositioner för att stoppa den organiserade brottsligheten.

Socialdemokraterna har under denna mandatperiod formulerat en retorik som syftar till åtgärder för att hantera den organiserade brottsligheten och följer senare upp det med propositioner där Socialdemokraterna för en kriminalpolitik som till synes är mer hårdfört då man syftar till olika straffskärpningar som inte har varit i linje med deras tidigare kriminalpolitik (Tham, 2001:411). Detta kan vi se som implikationer på att den politik som Socialdemokraterna för är längre ifrån deras ideologi, då deras ideologi syftar till att förstå och arbeta för att färre personer ska begå brott genom att ha ett välfärdsarbete som syftar till ökad jämlikhet. Vilket den Socialdemokratiska ideologin och kriminalpolitiken menar är brottsförebyggande.

Man kan se att under denna perioden förde man snarare en politik som är mer relaterad till konservativ kriminalpolitik med tanke på att Socialdemokraterna ville ha hårdare straff (Loader, 2020:1181). Man kan därmed säga att den senare mandatperioden är en mandatperiod som präglas av effektivitet och resultat, då man för en kriminalpolitik som syftar till att få ned brottsligheten. Men man kan se att det finns färre inslag av den Socialdemokratiska ideologin vilket medför att retorik och praktknivåerna ligger nära varandra eftersom dessa nivåer följer upp varandra. Men man kan se att den Socialdemokratiska ideologin här utmanas, då man under denna mandatperiod snarare har en kriminalpolitik som är mer konservativ. Därför kan man se att den Socialdemokratiska ideologin är längre ifrån retorik och praktik under den senare mandatperioden då man vill ha kriminalpolitiska åtgärder som inte syftar till den tidigare uttalade ideologin.

8. Diskussion.

Utifrån det resultatet ovan där en jämförelse av två mandatperioder gjorts kan man se att det är ideologiska skillnader i regeringsförklaringarna och propositionerna under båda mandatperioderna. Dock är det relevant att ha i beaktning att under mandatperioden 2002-2005 författades färre propositioner och färre uttalade mål i regeringsförklaringarna rörande organiserade brottslighet än under den senare socialdemokratiska mandatperioden som är åren 2014-2017.

Det som kan diskuteras är att Socialdemokraterna vid tidpunkten 2002-2005 inte har en speciellt definierad kriminalpolitik som behandlar organiserad brottslighet, då man inte beskriver vilka direkta åtgärder som behöver göras för att hantera denna typ av brottslighet. Tidigare studier visar på att Socialdemokraterna är influerade av den straffande vändningen inom kriminalpolitiken, trots att den straffande vändningen skedde under 1994 visar forskningen på att den influerar kriminalpolitiken (Tham, 2017:85-86). Varav jag har svårt att identifiera denna under mandatperioden 2002-2005. Istället kan man tydligare se att Socialdemokraterna har en mer human kriminalpolitik som syftar till deras ideologi, då man beskriver att brotten som finns i samhället är grundade i orättvisor, avsaknad av jämställdhet och att välfärdsstaten måste rustas upp för att hantera brottsligheten.

Socialdemokraterna belyste även vikten av förebyggande åtgärder, och dessa förebyggande åtgärder var vilka välfärdsmedel som skulle prioriteras. I detta fallet handlade de välfärdsmedel om att ge bättre resurser till skolor i utsatta områden samt till utsatta grupper, då man anser att det kan bidra till en mer jämlik skola som kan göra att färre hamnar i kriminalitet (Tham, 2017:160-161). Detta är något som inte går i linje med mina förväntade resultat, då jag trodde att socialdemokraternas ideologi skulle ha påverkats mer av den straffande vändningen under den första mandatperioden. Tidigare studier visar på att den straffande vändningen bör ha stor påverkan på den första mandatperioden, varav jag istället ser indikationer på en kriminalpolitik som influeras starkare av ideologin än vad jag trodde.

Det som dock är intressant är att Socialdemokraterna under denna perioden inte la lika mycket fokus på att bekämpa den aktuella organiserade brottsligheten, utan att man ville förebygga och hjälpa personer som kunde på sikt bli en del av denna typ av brottslighet. Vi kan dock se implikationer på att Socialdemokraterna under den första mandatperioden på den retoriska nivån hade mål för att bekämpa den organiserade brottsligheten, varav man nämner under regeringsförklaringen 2004 att regeringen ska ta upp kampen mot grov ekonomisk brottslighet som innefattar smuggling av människor, vapen och narkotika (Regeringsförklaring, 2004:7). Dock identifieras inte praktiken då jag vid tillfället inte hittar några propositioner som beskriver hur detta ska genomföras.

Som tidigare nämnt har Socialdemokraterna under mandatperioden 2014-2017 författat fler propositioner och mål i regeringsförklaringarna under denna mandatperiod rörande organiserad brottslighet. Man kan under mandatperioden utläsa att Socialdemokraterna är hårdare i sin retorik och således längre ifrån det ideologiska ställningstagandet då man vill

implementera hårdare straff för grova brott. Vilket även går i linje med den straffande vändningen då önskan att implementera hårdare straff för grova brott går långt ifrån den humana kriminalpolitik som den tidigare forskningen har visat på, man kan även se att det är långt ifrån det Socialdemokraterna tidigare har stått fast vid (Tham, 2017:160-161;Tham, 2001:410). I resultatet av analysfrågorna kan man se att under den sista mandatperioden har man större fokus på gärningsmannen, då man vill etablera hårdare straff och skydda samhället mot dessa individer som begår brott. Vilket kan vara ytterligare en indikation på att den straffande vändningen har påverkat kriminalpolitiken mer än ideologin.

Dock finns det fortfarande kvar implikationer på att Socialdemokraterna för en någorlunda human politik som går i linje med deras ideologi, varav man vill ge ökade resurser till skolor i utsatta områden då man menar att det kan förebygga att unga hamnar i kriminalitet. Men vi kan trots detta se att Socialdemokraterna vid tidpunkten förde en hårdare retorik rörande kriminalpolitik, detta kan motiveras då man vill ha bättre straffrättsliga verktyg och skärpta straff för grova brott. Vilket kan vara indikationer på att Socialdemokraterna under mandatperioden var influerade av den straffande vändningen. Detta är något vi kan se under den senare mandatperioden men inte under den första mandatperioden.

Under respektive mandatperiod kan man hitta olika starka indikationer på att den uttalade Socialdemokratiska ideologin är inkluderad i kriminalpolitiken som förs. Man kan se att man i regeringsförklaringar ofta syftar till att välfärdsmedel och att en fördelning av resurser kan bidra till en mer jämlik skolgång som bidrar till bättre skolresultat. Vilket man menar bidrar på lång sikt att färre rekryteras av kriminella gäng.

Det är tydligt att den straffande vändningen har fått inflytande på den senaste mandatperioden, vilket gör att man under den mandatperioden för en kriminalpolitik som inte är lika ideologiskt motiverad som tidigare mandatperiod. En möjlig förklaring till det kan vara att det har att göra med att Socialdemokraterna tog över makten av en borgerlig regering 2014 och influerades av den tidigare regeringens hårdare kriminalpolitik. Detta har tidigare forskning visat hänt under 1994 (Tham, 2001:411; Demker & Duus-Otterström, 2009:285–286), varav det skulle kunna vara troligt att det sker även under denna period.

Det är även relevant att spekulera i Socialdemokraternas ideologiska utmaningar, tidigare forskning har visat på en förskjutning av ideologin som har gjort att Socialdemokraterna har

lämnat den traditionella ideologin bakom sig och gått åt ett mer konservativt håll. Detta menar den tidigare forskningen är en konsekvens av Socialdemokraternas oförmåga att stabilisera och motivera sina väljare under ekonomiska kriser, varav man kan dra en parallell till den ökade brottsligheten i Sverige (Hinnfors, 2015:140). Socialdemokraternas ideologi utgår ifrån jämställdhet och välfärdsutbyggnad, men om oskyldiga människor faller offer för den organiserade brottsligheten blir det svårt för Socialdemokraternas kriminalpolitik att motiveras då den mer syftar till förebyggande åtgärder. Vilket väljarna och omvärlden inte ser som effektivt, varav andra partier som exempelvis konservativa partier har mer kortsiktiga och tillsynes mer effektiva åtgärder för att få ner brottsligheten. Varav Socialdemokraterna utmanas i sin kriminalpolitik och således det ideologiska ställningstagandet och blir då utmanade i att lämna sitt ideologiska ställningstagande omformulera en hårdare kriminalpolitik. Detta kan ses som influenser av den straffande vändningen samt påtryckningar från andra partier som gör att Socialdemokraterna blir mer vaga i sin ideologiska kriminalpolitik.

Sammanfattningsvis skiljer sig de två mandatperioderna åt hur kriminalpolitiken rörande organiserad brottslighet ser ut i relation till Socialdemokraternas ideologi. Man kan se att under den första mandatperioden finns det inte speciellt mycket som tyder på att Socialdemokraterna är hårda i sin retorik rörande organiserad brottslighet. Man kan snarare se att man är nära sin tidigare uttalade ideologi under denna mandatperiod på en retorisk nivå, men det kan ha att göra med att politikerna under denna tidpunkt inte ville eller visste hur brottsligheten skulle hanteras. Man kan se att under den senaste mandatperioden är nära i retorik och praktik, men att man är längre ifrån den uttalade ideologin då implikationer visar på att man vill ha hårdare straff. Det kan även motiveras utifrån att Socialdemokraterna vid den senare mandatperioden och i regeringsförklaringarna i mindre utsträckning anser att det är olika brottsförebyggande åtgärder som ska ges resurser till, exempelvis utsatta skolor. Man kan som tidigare nämnt se tecken på den straffande vändningen som exempelvis yttrar sig i viljan om att implementera hårdare straff.

9. Slutsats.

För att besvara frågeställningen som denna uppsats handlar om, vilket är

Hur formuleras Socialdemokraternas kriminalpolitik på en retorisk och praktisk nivå i relation till dess uttalade ideologi?

Man kan se att det har skett en förskjutning av Socialdemokraternas ideologi rörande kriminalpolitiken över tid, vilket kan kopplas samman med den straffade vändningen (Tham, 2001:411; Demker & Duus-Otterström, 2009:285–286). Den straffande vändningen har fått genomslag i kriminalpolitiken som förs av Socialdemokraterna, vilket gör att den medför att Socialdemokraternas ideologi blir utmanad till att förändras i en hårdare riktning. Man kan se att det finns olika mycket inslag av ideologin i den kriminalpolitik som formuleras av Socialdemokraterna. Varav man kan se att den retoriska och praktiska nivån hänger ihop, men i relation till ideologin kan man se att det sker en förskjutning på den retoriska nivån åt ett håll som traditionell Socialdemokratisk ideologi står längre ifrån. Jag kan enbart visa på hur kriminalpolitiken är formulerad i relation till ideologin, varav man kan se att den tenderar att bli allt mindre ideologisk och i linje med en liberal alternativt en konservativ kriminalpolitik.

Resultatet strider mot det *förväntade resultatet*, då jag enligt tidigare forskning antog att den första mandatperioden borde vara längre ifrån ideologin och mer influerad av den straffande vändningen då den skett närmre inpå tidsmässigt. Man kan snarare se att ideologin är närmare kriminalpolitiken under den första mandatperioden varav ideologin senare har kommit att bli utmanad, speciellt under den senare mandatperioden där man snarare ser tydligare indikatorer på den straffande vändningen.

Denna uppsats har inga förklarande ambitioner, dock hade en förklarande studie kunnat belysa och analysera mer ingående vilka faktorer som gör att Socialdemokraternas ideologi rörande kriminalpolitiken har förskjutits. Det är mitt förslag till vidare studier, då detta området är väldigt intressant och aktuellt.

10. Referenslista.

Brottsförebyggande rådet (2020) Organiserad brottslighet. Hämtad från

<https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/organiserad-brottslighet.html>

Den 01.12.2020

Brottsförebyggande rådet (2019) Skjutningar i kriminella miljöer. *En intervjustudie*. Hämtad från

https://www.bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e355e/1549879167358/2019_3_Skjutningar_i_kriminella_miljoer.pdf 01.12.2020

Brottsförebyggande rådet (2016) Kriminella nätverk och grupperingar. *Polisers bild av maktstrukturer och marknader*. Hämtad från

https://www.bra.se/download/18.3c6dfe1e15691e1603e1b5ca/1471871016717/2016_12_Kriminella_natverk_och_grupperingar.pdf den 06.12.2020

Bäck, H. Larsson, T. (2008) Den svenska politiken. Strukturer, processer och resultat. Liber

Dahlström, C. (2004). *Nästan välkomna: Invandrapolitikens retorik och praktik* (Vol. 87). Gothenburg: Göteborgs universitet.

Demker, M. Duus-Otterström, G. (2009) Realigning criminal policy. Offender and victim in the Swedish party system over time .

Esaiasson, P. Gilljam, M. Oscarsson, H. Towns, A. Wängnerud, L. (2017) *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Femte upplagan: Wolters Kluwer.

Hermansson, K. (2018) The role of symbolic politics in exceptional crime policy debate: a study of the 2014 Swedish general election.

Hinnfors, J. (2014) *Socialdemokraterna: Från klar vighet till vag klarhet*.

Loader, I. (2020). Crime, order and the two faces of conservatism: An encounter with criminology's other. *The British Journal of Criminology*.

Loader, I., & Sparks, R. (2016). Ideologies and crime: Political ideas and the dynamics of crime control. *Global crime*, 17(3-4), 314-330.

O'Toole Jr, L. J. (2004). The theory–practice issue in policy implementation research. *Public administration*, 82(2), 309-329.

Rostami, A., Mondani, H., Liljeros, F. Edling, C.. Criminal organizing applying the theory of partial organization to four cases of organized crime. *Trends Organ Crim* 21, 315–342 (2018). <https://doi.org/10.1007/s12117-017-9315-6>

Socialdemokraterna (2021) *Den generella välfärden*. Hämtad från <https://www.socialdemokraterna.se/vart-parti/om-partiet/var-historia/#h-Dengenerellavalfardspolitiken> den 2021.01.18

Sveriges Television. (2020) Analys: ”Måste vända utvecklingen – annars lär Löfven vara rökt i nästa val.” hämtad från <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lyckas-inte-regeringen-vanda-utvecklingen-lar-lofven-vara-rokt-i-nasta-val> den 02.01.2020

Tham, H. (2001). Law and order as a leftist project? The case of Sweden. *Punishment & Society*, 3(3), 409-426.

Tham, H. (2017) Kriminalpolitik. *Brott och straff i Sverige sedan 1965*. Nordstedts juridik.

Vincent, A. (2011). Ideology and the University. *The Political Quarterly*, 82(3), 332-340.

Empiriskt material.

Proposition 2002/03:74 – Hemliga tvångsmedel – offentliga ombud och en mer ändamålsenlig reglering. Hämtad från <https://lagen.nu/prop/2002/03:74#S3> 2020.11.26

Proposition 2003/04:89 - Åtgärder för ett effektivare och snabbare brottmålsförfarande. Hämtad från <https://lagen.nu/prop/2003/04:89> 2020.11.26

Proposition 2005/06:119 - Förlängning av försöksverksamheten med snabbare handläggning av brottmål. Hämtad från <https://lagen.nu/prop/2005/06:119> 2020.11.26

Proposition 2014/15:37 - Straff lindring vid medverkan till utredning av egen brottslighet. Hämtad från <https://data.riksdagen.se/fil/533AC16F-9919-472E-917B-6C6F79E7D85A> 2020.11.26

Proposition 2015/16:113 – Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet. Hämtad från <https://www.regeringen.se/contentassets/3f9ea04805c4420da57fc6834c49b8d9/battre-strafrattsliga-verktyg-mot-organiserad-brottslighet-prop.-201516113> 2020.11.26

Proposition 2017/18:26 - Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten. Hämtad från <https://www.regeringen.se/4a8b01/contentassets/c818fafcc8764034baea023efc8ccc3f/skjutvapen-och-explosiva-varor--skarpta-straft-for-de-grova-brotten-prop.-20171826> 2020.11.26

Proposition 2017/18:231 – Ny kamerabevakningslag. Hämtad från <https://www.regeringen.se/498071/contentassets/71554fa4c5a44a98bccb1f64d7819611/prop-201718-231.pdf> 2020.11.26

Proposition 2018/19:147 – Kamerabevakning i brottsbekämpningen – ett enklare förfarande. Hämtad från <https://www.regeringen.se/4a6682/contentassets/6b5567ab30d243d0a57ef1c2d6b207e9/kamerabevakning-i-brottsbekampningen--ett-enklare-forfarande-prop.-201819147> 2020.11.26

Regeringsförklarande (2002)
<https://www.regeringen.se/49b6b4/contentassets/9a945c387342477d89427a120d7e13df/regeringsforklaringen-1-oktober-2002>

Regeringsförklarande (2003)

<https://www.regeringen.se/49b6b3/contentassets/715b74410fb44c3f91fc1032f47a7467/regeringsforklaringen-16-september-2003>

Regeringsförklarande (2004)

<https://www.regeringen.se/49b6b3/contentassets/d03a4f008f894d80a6d43faa681015fb/regeringsforklaringen-14-september-2004>

Regeringsförklarande (2005)

<https://www.regeringen.se/49b6b2/contentassets/d036c0d1da37414ba6e671dca0ba2cea/regeringsforklaringen-13-september-2005>

Regeringsförklarande (2014)

<https://www.regeringen.se/49b6d2/contentassets/436960c05f524109b8a020b879efd76b/regeringsforklaringen-3-oktober-2014>

Regeringsförklarande (2015)

<https://www.regeringen.se/4a63e5/contentassets/dd95ef69eafa4f6dadcac0c2b7855652/regeringsforklaringen-2015.pdf>

Regeringsförklarande (2016)

<https://www.regeringen.se/4a6757/contentassets/330217d4abda464a97cfe3b0f0214317/regeringsforklaringen-sv-2016.pdf>

Regeringsförklarande (2017)

<https://www.regeringen.se/4a5f9b/contentassets/2c1a5ff9c9204c12bb62257ee7775aab/regeringsforklaringen-2017.pdf>